

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Deka

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Oratio VIII.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΞΟΔΩ " ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ.

JULIANI IMP.

OB DISCESSVM, SALVSTII CONSOLATORIA.

708.
ΤΟΥ Α-
ΓΑΘΟ-
ΤΑΤΟΥ

ΛΟΓΟΣ Η.

ORATIO VIII.

*Zosimus 3, 5
Juliani epist. 17.*

ΑΛ' εἰ μὴ καὶ πρὸς σε ἄ
 διαλεχθεῖην ὅσα πρὸς
 ἑμαυτὸν διελέχθην· ἐ-
 πειδὴ βαδίζεις ἐπυθόμην
 χεῖναι· παρ' ἡμῶν ἔλασ-
 τον ἔχειν δῆσομαι πρὸς παραψυχὴν,
 ὦ Φίλε ἐταῦρε· μᾶλλον δὲ εἰδὲ τὴν
 ἀρχὴν πεποεῖσθαι τινα βραδείην ἑμ-
 αὐτῷ νομῶ, ἧς σοί γε εἰ μελαδέδω-
 να. Κοινωνήσαντας γὰρ ἡμᾶς ἀλλή-
 λους πολλῶν μὲν ἀλγεῶν, πολλῶν
 δὲ ἠδέων ἔργων τε καὶ λόγων, ἐν πρά-
 γμασι ἰδίοις τε καὶ δημοσίοις, οἴκοι
 καὶ ἐπὶ στρατοπέδοις, κοινὸν εὐρίσκει-
 σθαι χεῖ τῶν παρόντων, ὅποια ποτ'
 ἂν ἦ, παμνικὸν ἀκ. Ἄλλα τίς ἡ-
 μῖν ἢ τὴν Ὀρφείως μιμήσειαι λύραν,
 ἢ τοῖς Σειρήνων ἀντηχήσῃ μέλεσι, ἢ
 τὸ νηπευθὲς ἐξεύροι φάρμακον; εἴτε
 λόγῳ ἦν ἐκείνο πλήρης Ἀγυπτιῶν
 διηγημάτων· εἴθ' ὅπερ αὐτὸς ἐποίησε,
 ἐν τοῖς ἐπομένοισι ἐνυφῆνας τὰ Τρωϊ-
 κὰ πάθη· τῆρ' ἢ Ἑλένης παρ' Ἀί-
 γυπτιῶν μαθήσης· εἴθ' ὅσα Ἕλληνες
 καὶ Τρῶες ἀλλήλους ἔδρασαν· ἀλλὰ
 ποταπὸς εἶναι χεῖ τὰς λόγους, οἱ τὰς
 μὲν ἀλγηδόνας ἀφαιρήσασιν ἢ ψυχῶν
 εὐφροσύνης, δὲ καὶ γαλήνης αἰτιοκα-
 τασήσονται. Καὶ ᾧ πῶς εἰοικεν ἠδονὴ,
 καὶ λύπη τ' αὐτῆς κορυφῆς ἐξῆφθαι,

Horatius ad imp. 17.

GO vero nisi eadem tecum
 colloquar, amicorum dulcif-
 sime, quæ tecum ipse sum lo-
 cutus; quoniam discedendum
 tibi esse a nobis accipi; solatii
 me minus habere putabo. Imo potius ni-
 hil omnino commodi mihi e nova digni-
 tate advenisse credam, cujus te participem
 non fecero. Nam cum invicem multa;
 qua tristitia qua jucunda, facta verbaque, pri-
 vatis ac publicis in negotiis, domi & in co-
 mitatu, communicaverimus; commune iti-
 dem ad præsentem rerum statum, cujusque
 modi sunt, quasi ex arte medica, remedi-
 um ambobus erit adhibendum. Sed quis
 nobis vel Orphei lyram imitari, vel Sire-
 num respondere cantibus, vel ^{luctum removens} nepenthes
 pharmacum invenire poterit? sive hoc po-
 stremum oratio fuit Ægyptiacis referta fabu-
 lis; sive quod in sequentibus ipse confecit,
 dum Trojanas calamitates intexuit, quod ab
 Ægyptiis Helena didicerat: non quæ Græci
 Trojanique sibi invicem intulerunt; sed cu-
 jusmodi esse sermones illos oporteat, qui
 dolores ex animis abstergant, & hilarita-
 tem serenitatemque consciscant. Etenim
 nescio quo modo voluptas & dolor eod-
 dem

dem ex cap
 cedunt.
 boriosa ma
 norem,
 voluptate
 Nam & ap
 in Hymetto
 rorem exlug
 e corporibus
 buslibet cibi
 oqui videtur
 ant, sed ad v
 ducant; quib
 studis deniqu
 affectum con
 vnam incom
 tar, eos levifi
 trimentis affi
 que sic *
 dme: tametsi
 ve robur; ne
 nem; neque
 sed ita tamen,
 citas servetur
 ritatem adhibe
 riculum facien
 num afficiat,
 cepi doloris,
 quo primum p
 liqui: Venit c
 nam laborum
 panter exantla
 ctate salutari
 qui: omnibus
 communionis
 x roboris illu
 aquabiliter c
 quemadmodu
 non raro ste
 moribus prædi
 terea subit hu
 tus est Ulysses.
 lis, postquam

dem ex capite pendent, ac sibi vicissim succedunt. Ac fortuitorum quidem quæ laboriosa maxime ac difficilia sunt, non minorem, uti sapientes affirmant, prudenti voluptatem, quam molestiam afferunt. Nam & apis ex acidis imprimis herbis, quæ in Hymetto monte nascuntur, dulcissimum rorem ex fugit, indeque mellificat. Tum e corporibus quæ sana sunt ac robusta, quibuslibet cibis aluntur: ut qui insalubres alioqui videntur, non modo nihil ipsis nocent, sed ad virium insuper incrementa conducant; quibus autem natura, educatione, studiis denique, quibus insueverunt, male affectum corpus est, quique per omnem vitam incommoda valetudine conflictantur, eos levissimæ quoque res magnis detrimentis afficiunt. Sic & mentis quicunque sic * * sed mediocri uti valetudine: tametsi nihil ad Antisthenis Socratisve robur; neque ad Callisthenis fortitudinem; neque ad Polemonis tolerantiam: sed ita tamen, ut ejusmodi in rebus mediocritas servetur; fortassis in asperioribus hilaritatem adhibeant. Equidem mei ipse periculum faciens, quemadmodum ad iter tuum afficiar, afficiendusve sim; tantum cepi doloris, quantum per illud tempus, quo primum præceptorem meum domireliqui. Venit enim repente mihi in memoriam laborum & ærumnarum, quas ambo pariter exantlavimus: tum sinceræ nec affectatæ salutationis: justis, neque fucatis colloquiis: omnibus honestis in rebus gerendis communionis ac societatis: alacritatis item ac roboris illius, quod adversus improbos æquabiliter constanterque suscepimus: quemadmodum nobiscum invicem ambo non raro stetimus, unanimes, iisdem moribus præditi, & amici jucundissimi. Præterea subiit hujus dicti memoria: *desertus est Ulysses*. Huic enim modo sum similis, postquam te Deus, ut olim Hector

Α καὶ παρὰ μέρῳ ἀλλήλους ἀντιμεθίσασθαι. τὸ προσπιπτόντων δὲ καὶ τὰ λίαν ἐργώδη φασὶν οἱ σοφοὶ τῶν νέων ἔχοντι φέρειν ἐν ἐλάττονα τὴν δυσκολίαν τὴν εὐπάθειαν. Ἐπεὶ καὶ τὴν μέλιτταν ἐκ τῆς δρυμυλάτης πόας τῆς περὶ τὸ Ὑμηττὸν φυομένης, γλυκείαν ἀνιμάσθαι δρόσον· καὶ τὰ μέλιττα εἶναι ἡμισυγόν. ἀλλὰ καὶ τῶν σωμάτων ὅσα μὲν ὑγιεινά, καὶ ῥωμαλέα καθέστηκεν, ὑπὸ τῶν τυχόντων τρέφεται σιτίων· Β καὶ τὰ δυσχερῆ δοκῶντα πολλάκις, ἐκείνοις ἐν ἀβλαβῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰσχυρῆς αἰτίας γέγονεν. ὅσοις δὲ πονηρῶς ἔχει φύσιν, καὶ τροφῆν, καὶ ἐπιτηδεύσιν τὸ σῶμα, τὰ πάντα βίον νοσηλευόμενοι, τῆτοις καὶ τὰ κερφότατα βαρυστάτα εἴωθε προσθέσθαι βλάβας. ἐκὼν καὶ τὴν διανοίαν, ὅσοι μὲν ἔτιως ἐπ' ἐμὲ λήθη * * ἔχειν, ἀλλ' ὑγιαίνον μετρίως· εἰ καὶ μὴ κατὰ τὴν Ἀντισθένης καὶ Σωκράτης ῥώμην· μηδὲ τὴν Καλλισθένης ἀνδρείαν· μηδὲ τὴν Πολέμωνος εὐπάθειαν· ἀλλ' ὥστε δύνασθαι τὸ μέτριον ἐν τοῖς τίστις ἀρεῖσθαι· τυχόντων ἂν καὶ ἐν δυσκολωτέροις εὐφραίνωνται. Ἐγώ τοι καὶ αὐτὸς πείραν ἐμαυτῷ λαμβάνων, ὅπως πρὸς τὴν σὴν πορείαν ἔχω τε καὶ ἔξω· τοσούτον μὲν ὠδυνήθη, ὅσον ὅτε πρῶτον τὸ ἐμαυτῷ καθηγεμόνα κατέλιπον οἶκοι. Πάντως γὰρ ἀθρόως εἰσήφ' με μνήμη τῆς τῶν πόρων κοινωνίας, ἣν ἀλλήλοις συνδιηγάμεν· τῆς ἀπλάστου καὶ καθαρῆς ἐννεύξεως· τῆς ἀδόλου καὶ δικαίας ὁμιλίας· τῆς ἐν ἅπασιν τοῖς καλοῖς κοινοπραγίας· τῆς πρὸς τὴν πονηρῆς ἰσορροπίας τε καὶ ἀμεταμελήτους προθυμίας τε καὶ ῥώμης· ὡς μετ' ἀλλήλων ἔστημεν πολλάκις, ἴσον θυμὸν ἔχοντες, ὁμότροποι, καὶ ποθεινοὶ φίλοι. Πρὸς δὲ αὐτῆτοις, εἰσήφ' με μνήμη τῆς οἰώθη δ' Ὀδυσσεύς· εἰμὶ γὰρ ἐγὼ νῦν ἐκείνων παρὰ πλῆσι. ἐπεὶ σὲ μὲν κατὰ τὸ Ἐκτορα, θεὸς ἐξήγαγεν ἔξω βελῶν
Hh ὦν

ἢ οἱ συκοφάνται πολλάκις ἀφῆκαν
ἐπὶ σέ· μᾶλλον δὲ εἰς ἐμέ, διὰ σὲ
τρῶσαι βεβλόμενοι· ταύτη με μόνον ἀ-
λώσιμον ὑπολαμβάνοντες, εἰτ' ἐπι-
φίλῃ, καὶ σωμασπιστῶ πρὸς ὑμᾶς,
καὶ πρὸς τὰς κινδύους ἀπροφασί-
στου κοινῶν τῆς σωουσίας τερήσει-
αν. Οὐ μὴν ἔλαττον οἶμά σε διὰ
τῶν ἀλγῶν, ἢ ἐγὼ νῦν, ὅτι σοι
τῶν πόνων, καὶ τῶν κινδύων ἔ-
λαττον μέτεσι. ἀλλὰ καὶ πλεον ὑ-
πὲρ ἐμοῦ δεδιέναι, καὶ τῆς ἐμῆς κε-
φαλῆς, μή τι πάθῃ. καὶ γὰρ τοι ἢ
αὐτὸς ἐκ ἐν δευτέρῳ τῶν ἐμῶν ἐθέμην
τὰ σά· καὶ σὲ γε ὁμοίως ἔχοντ'
πρὸς ἡμᾶς ἠοδόμην. ὅθεν εἰκότως
καὶ μάλα δάκνομαι, ὅτι σοι τ' ἄλλων
ἐνεκα λέγειν διωαμένω,

Οὐ φέρον μέλει μοι· τὰ μὰ γὰρ κα-
λῶς ἔχῃ.

μόνον εἰμὶ λυπῆς αἰτιῶν, καὶ φρον-
τίδων. Ἀλλὰ τῶν μὲν ἐξήσης, ὡς
ἔοικε, κοινῶν· σὺ μὲν ὑπὲρ ἡμῶν
ἀλγῶν μόνον· ἐγὼ δὲ αἰεὶ ποθῶν τὴν
σὴν σωουσίαν, καὶ τῆς φιλίας μεμνη-
μένον, ἢ ἐκ τ' ἀρετῆς μὲν μάλα
καὶ προηγούμενος· ἔπειτα καὶ διὰ
τὴν χρείαν, ἢ ἐκ ἐγὼ μὲν σοι, σὺ δὲ
ἐμοὶ συνεχῶς παρέσχεσ, ἀνακρα-
θέντες ἀλλήλοις ὡμολογήσαμεν.
ἐκ ὄρκου, ἐδὲ τοιαύτης ἀνάγκης
ταῦτα πιστέμενοι· ὡς περ ὁ Θησεύς,
ἢ ὁ Πειρίθης· ἀλλ' ἐξ ὧν αἰεὶ ταῦτα νο-
εῖς, καὶ προαμείβεσθαι κακὸν μὲν δεῖναι
τῶν πολιτῶν τινὶ τοσούτου δέω λέγειν
ἀπέσχομεν, ὡς ἐδὲ ἐβδλευσάμεθα
ποτε μετὰ ἀλλήλων. χρῆσθον δὲ εἴ τι
γέγοσεν, ἢ τι βεβούλευται κοινῆ παρ' ἡ-
μῶν. τῶν ἀλλήλοις εἰπεῖν μελήσῃ.

ἄλλοις Ηορκελ. 43

Εἰ μὲν ἐν εἰκότως ἀλγῶ τοῖς πα-
ρῆσιν, ἐκ φιλίας μόνον, ἀλλὰ καὶ συν-
εργῶ πιστῶ, οἶδεν ὁ δαίμων, καὶ πρὸς

rem, e medio telorum eduxit, quæ in te sy-
cophantæ sæpius conjecerunt; vel ut di-
cam verius, in me, quem per te fauciare
cuperent; rati hac me una parte capi expu-
gnarique posse, si amici fidelis, & prompti
defensoris, ac periculorum omnium sine
ulla tergiversatione certissimi socii, mihi
consuetudinem eriperent. Quanquam non
minorem te ex ea re dolorem, quam mei-
psum, capere arbitror; quod laborum ac
discriminum meorum minus sis, quam an-
te, particeps: quin etiam mea te causa, de-
que meo capite, ne quid ei forte contin-
gat, magis esse sollicitum. Nam & ego
res tuas nequaquam a meis secundo loco
habui; teque itidem erga me affectum esse
cognovi. Unde iustissimo dolore confi-
cior; quoniam cum de cæteris usurpare i-
stud possis,

*Nil mihi cura est: nam mea præclare se
habent:*

solus tibi mœroris ac sollicitudinis causam
præbeam. Sed hujus, ut videtur, ex æquo
participes utrique sumus: tu quidem nostra
duntaxat causa dolorem sustinens; ego ve-
ro usum ac consuetudinem tuam deside-
rans, & amicitiae memor: quam primum,
ac præ cæteris omnibus virtute ipsa, tum
officiis, quæ tu a me nulla, ego a te maxima
percepi, conciliati invicem ac velut tempe-
rati contraximus. Eam nos porro non ju-
rejurando, non aliis necessitatis vinculis ad-
strinximus; quemadmodum Theseus, ac
Pirithous; sed eo solo fœdere devinximus,
quod eadem sentientes ac volentes, tan-
tum ab inferendo malo ulli civium abfui-
mus, ut ne de eo quidem inter nos un-
quam ipsi tractaverimus. At e contrario
si quid in alios boni per nos re ipsa deriva-
tum fuerit, aut de eo præstando in com-
mune consultum; de hoc privatim inter nos
agebatur.

Quod igitur iustissimum mihi dolorem
præfens iste rerum status infligat, dum
non ab amico solum, sed adjuutore quoque
fidissimo

fidissimo, novit hoc Deus, vel ad breve tempus divellor, etiam Socratem illum magnum virtutis præconem ac magistrum mihi confessurum arbitror; quantum quidem ex iis, unde illum cognoscimus, nimirum e Platonice libris, conjectari licet. Sic enim loquitur: Difficilius mihi videbatur, recte administrare rempublicam. Nam neque sine amicis & fidelibus focis gubernari potest, nec ejusmodi tam facile reperiuntur. Quod si Platoni magis arduum id visum est, quam Atho perfodere; quid de nobis sperandum est, qui ab illius sapientia prudentiaque longius absumus, quam a Deo ille distabat? Ego vero non mutua illa solum officia desidero, quæ invicem in republica gerenda præstitimus, quibusque freti facilius ea toleravimus, quæ præter utriusque voluntatem sive casu sive inimicorum consiliis accidebant; verum paulo post oblectamento ac solatio cariturus, angor animo vehementerque crucior. Ad quem enim deinde tam benevolum mihi amicum respiciam? cujus adeo sinceram ac germanam libertatem feram? quis ut ille nobis & prudenter consilium dabit, & cum benevolentia castigabit, & ad honesta, sine fastu & arrogantia, animos subjiciet, & asperitate remota libere & audacter reprehendet; velut qui medicamentis detracta molestia, utilitatem iis relinquunt? Sed ego famam hanc ex amicitia tua collegi. Nunc tot tantisque præfidiis orbatus, quamnam habere possum sermonum copiam; qui præ tui desiderio, atque ex prudentiæ benignitatisque tuæ recordatione de vita ipsa periclitanti mihi, tranquillo animo esse persuadebunt, & æqua mente tolerare quæcunque Deus immiserit? Nam in idem videtur ipsi conspirans magnus Impe-

A ὀλίγον ἀπαλλαττόμενος, οἶμαι καὶ Σωκράτην τὴν μέγαν τὴν ἀρετῆς κήρυκα καὶ διδάσκαλον, ἔμοιγε συνομολογήσειν, ἐξ ὧν ἐκεῖνον γνωρίζομεν λέγω δὲ τῶν Πλάτωνος λόγων, τεκμαίρομενος ὑπὲρ αὐτοῦ. Φησὶν ἔν, ὅτι χαλεπώτερον ἐφάνετό μοι ὀρθῶς τὰ πολιτικὰ διοικεῖν. ἕτε γὰρ ἄνευ φίλων ἀνδρῶν, καὶ ἐτάξεων πιστῶν οἷόν τε εἶναι πράττειν. ἕτ' εὐπορεῖν τέτων ζῶν πολλῇ βεβαιότητι. Καίτοι τῆτό γε εἰ Πλάτωνι μείζον ἐφάνετο τῆ διορύττειν τὴν ἄθω, τὴν χερὶ προσδοκῶν ἡμᾶς τῆς πλείον ἀπολειπομένης τὴν ἐκείνης συνέσεώς τε καὶ γνώμης, ἢ ἐκεῖνος τῆ θεῶ. Ἔμοι δὲ ἔδὲ τὴν χρείας μόνον ἕνεκα, ἣν ἀντιδιδόντες ἀλλήλοις ἐν τῇ πολιτείᾳ, ῥᾶον εἰχομεν πρὸς τὰ παρὰ γνώμην ὑπὸ τὴν τύχης, καὶ τὴν ἀντιπαττομένων ἡμῶν πραττόμενα, καὶ τὴν μόνης. αἰεὶ δὲ μοι θαλπωρῆς τε καὶ τέρψεως ἐνδεής εἴη εἰς μακρὰν ἕσσεσθαι μέλλων, εἰκότως δάννομαί τε καὶ δέδηγμαί τὴν ἑμαυτῆ καρδίαν. ἐς τίνα γὰρ ἕτως ἔσμαι μοι λοιπὸν εὐνοῦν ἀποβλέψαι φίλον; τίνο δὲ ἀνασχέσθαι τὴν ἀδόλῃ καὶ καθαρᾷ παρρησίας; τίς δὲ ἡμῶν συμβελεύσῃ μὲν ἐμφρόνως, ἐπιλήμῃ δὲ μετ' εὐνοίας, ἐπιρρώσῃ δὲ πρὸς τὰ καλά χωρὶς ἀβυθαδείας, καὶ τύφῃ, παρρησιάσεται δὲ τὸ πικρὸν ἀφελῶν τὴν λόγων; ὥσπερ οἱ τὴν φαρμάκων ἀφαιρῶντες μὲν τὸ λίαν δυσχερές, ἀπολείποντες δὲ αὐτὸ τὸ χρήσιμον; Ἀλλὰ τῆτό μὲν ἐν τῇ σῆς Φιλίας τὸ ὄνειδος ἐναρπυσάμην. τοσούτων δὲ ὁμῶς ἐξερημένῃ, τίτων ἂν εὐπορήσασμαι λόγων; οἶμαι διὰ τὴν σὸν πόθον. σά τε μήδεα. σὴν τε ἀγανοφροσύνην; αὐτὴν προέσθαι τὴν ψυχὴν κινδυνεύοντα, πείσσω ἀτρεμεῖν, καὶ φέρειν ὅσα δέδωκεν ὁ θεός, γενναίως; εἰς ταῦτό γὰρ εἰσὶν αὐτῶ νοῶν ὁ μέγας ἀνλοκράτωρ, ταῦθ' Hh ij νυνὶ

νυνὶ βελεύσασθαι. Τί ποτε ἐν ἄρα
 χρῆ, καὶ τίνας ἐπαυδὰς εὐρόντα, πεί-
 σαι πρῶτως ἔχειν ὑπὸ τῆ πάθης θο-
 ρυδμένην τὴν ψυχὴν; ἄρα ἡμῖν οἱ
 Ζαμόλξιδος εἰσι μιμητέοι λόγοι, καὶ
 ἐκθρυλλεῖν τὰς ἐπαυδὰς, ἃς Ἀθηναῖοι
 Φέρων ὁ Σωκράτης, πρὸ τῆ τὴν οὐδύ-
 νην ἰᾶσθαι τὴ κεφαλῆς, ἐπάδειν ἤξις
 τῷ καλῷ Χαρμίδῃ; ἢ τέττας μὲν, ἀτε-
 δημείζονας, καὶ περὶ μειζόνων, ἐκινη-
 τέον, ὡς περ ἐν θεάτρῳ μικρῶ μηχαν-
 νὰς μεγάλας. ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμπρο-
 σθεν ἔργων, ὧν ἐπυθόμεθα τὰ κλέα,
 Φησὶ, ὡς περ ἐκ λειμῶν δρεψά-
 μενοι ποικίλα, καὶ πολυτελεῖς ἀνθη-
 τὰ κάλλιπα, ψυχαγωγήσομεν αὐ-
 τὰς τοῖς διηγήμασι, μικρὰ τ' ἐκ φιλο-
 σοφίας αὐτοῖς προσιθέντες; ὡς περ οἶ-
 μαί τοῖς λίαν γλυκέσι οἱ παρεγγέ-
 οντες ἐκ οἷδ' ὁποῖ ἄτλα φάρμακα, τὸ
 προσκορὲς ἀδῶν ἀφαιρῶσιν. Οὐ-
 τῶ τοῖς διηγήμασι ἐκ φιλοσοφίας,
 αἰτία προσιδεμένη τὸ δοκεῖν ἐξίσορίας
 ἀρχαίας ὄχλον ἐπεισάγειν, ἐδὲν δέ-
 ον, καὶ περὶ τὴν ἀδολεσχίαν ἀφαι-
 ρεῖται.

Homer.
 Odyss. I.
 v. 14.

τί πρῶτον; τί δ' ἔπειτα; τί δ' ὑστά-
 τιον ἡ ἀλαλέξω;

Voss.
 Δέλιον

πότερον ὡς ὁ Σκηπίων ἐκεῖν ὁ τ'
 "Λαίλιον ἀγαπήσας, καὶ φιληθεῖς,
 τὸ λεγόμενον, ἴσῳ ζυγῶ, παρ' ἐκεῖνα
 πάλιν, ἠδέως μὲν αὐτῶ συνῆν, ἐπραλ-
 τε δὲ ἐδὲν ὧν μῆτε πρότερον ἐκεῖν
 πύθοιτο; καὶ φήσειεν εἶναι τρακίλιον;
 ὅθεν, οἶμαι, καὶ λόγον παρέσχε τοῖς
 ὑπὸ Φθόνου τ' Σκηπίωνα λοιδορῶσιν,
 ὡς ποιητὴς μὲν ὁ "Λαίλιος εἴη τῶν ἔρ-
 γων, Ἀφρικανὸς δὲ ὁ τέττων ὑποκρι-
 τής. Αὐτὴ τοι καὶ ἡμῖν ἢ φήμη πρόσ-
 κεῖται. καὶ χαίρω γε ἐπ' αὐτῇ πλέ-
 ον. τὸ γὰρ τοῖς ὀρθῶς ὑπ' ἄλλῃ γνω-
 οῦσι πεισθῆναι, μείζον τ' ἀρετῆς
 ὁ Ζήνων ποιεῖται γνῶρισμα τῆ γνῶ-

Voss.
 Δέλιος

A rator, *hæc ita nunc deliberasse.* Quanam
 ergo ratione, quibus carminibus perturba-
 tione occupatus animus adduci potest, uti
 leniter moderateque istud ferat? Num Za-
 molxidus voces imitari decet, & incantati-
 ones *insufurrare*; quas cum Athenas invexisset
 Socrates, præcinere pulchro Charmidæ
 volebat, antequam capitis ab eo dolorem
 depelleret? An illas, utpote majores & ad
 majora factas, aggredi non oportet, sic tan-
 quam ingentes in parvo teatro machinas:
 verum ex antiquis factis, quæ fama, inquit,
 accepimus, velut e florido exquisitoque
 prato lectissimis floribus decerptis, ita nos
 ipsos jucundis narrationibus oblectabimus:
 sic ut pauca e Philosophia depromta inte-
 rim admisceamus? quemadmodum ii faci-
 unt, qui nimium dulcia, certis medicami-
 nibus infusis, temperantes fastidium adi-
 munt. Eodem modo institutis plerumque
 sermonibus adjuncta quæpiam de causa e
 Philosophia profecta, disputatio, quicquid
 ex antiquiore historia promptum, mole-
 stum & importunum videtur; ac superva-
 caneam omnem garrulitatem detrahit.

*Quid primum? quid deinde? quid postre-
 remum recensebo?*

An ut ille Scipio, qui Lælium amavit pluri-
 mum, ab eoque vicissim non minus ama-
 tus est; ut & suavissime cum illo viveret,
 neque quicquam ageret, de quo non ille
 consultus suscipiendi autor fuisset? unde
 Scipionis obtrectatores calumniandi occa-
 sionem nacti sunt, ut illud frequenter obji-
 cerent: auctorem rerum gestarum ac ve-
 lut Poëtam esse Lælium, actorem Africa-
 num. Quod ipsum communis de nobis
 fama vulgavit; & ea quidem majorem in
 modum delector. Nam quæ recte ab alio
 decreta sunt, amplecti, majoris esse virtutis
 specimen Zenoni placuit, quam per sese quæ
 sunt

sunt opportuna cognoscere. In quo Hesiodium illud ita commutare solebat:

Optimus ille quidem est, sequitur qui recta monentem.

pro eo quod ille dixerat: qui sibi omnia providet. Mihi vero non propterea scite & eleganter immutatum videtur. Cum enim verus Hesiodum dixisse arbitror; tum utrique Pythagoræ sententiam antepono; a quo proverbium illud originem habuit, *Communia esse amicorum omnia*: cujus auctor ille mortalibus fuit. Hoc vero non ad pecunias tantum pertinet; sed mentis etiam ac prudentiæ communionem complectitur: adeo ut quæcunque ipse repereris, non minus ejus propria sint, qui iis obtemperaverit; quorum autem ex tuis velut actor fui, eorum merito tu particeps habendus es. Sed hæc cuicunque tandem potius attribuenda videantur, ad alterum pertinent: invidi porro nihil lucri ex istis suis sermonibus facient.

Redeo nunc ad Africanum & Lælium. Sublata itaque Carthagine, & Africa universa in ditionem populi Romani redacta, missus Roma ab Africano Lælius solvit, ut secundi illius successus nuncium perferret in patriam. Erat hoc sane Scipioni molestum ab amico divelli: neque tamen inconsolabilem hunc dolorem putabat. Sed & Lælium ipsum par est id acerbe tulisse, cum solus e portu navigaret: nec ideo tamen intolerabilem hanc calamitatem esse ducebat. Navigavit & Cato familiaribus suis domi relictis: tum Pythagoras in Ægyptum, & Plato, atque Democritus, nullo comite peregrinationis assumto; tametsi plures in patria, & quidem conjunctissimos, relinquerent. Pericles quoque in Samum cum classe profectus, ab Anaxagora divulsus est, & Eubœam in potestatem redegit; illius id quidem consiliis (ab eo enim fuerat institutus) sed corpus tamen ipsius secum ad prælia, uti cætera necessaria, non

ναί τινα αὐτὸν ἐξ αὐτῶν τὰ δέοντα, τὴν Ἡσιόδου μεταρμότων ῥῆσιν

Οὗτ' ἔμην πανάρις, ὃς εὖ εἰ-
πόντι πίθηται,

λέγων, ἀντὶ τῶν νοήσῃ πάνθ' ἑαυτῶν. ἐμοὶ δὲ, ἔ δια τῶν χαρίεν εἶναι δοκεῖ. πείθομαι γὰρ ἀληθέστερον μὲν Ἡσιόδου λέγειν· ἀμφοῖν δὲ ἄμεινον, Πυθαγόραν. ὃς καὶ τῇ παροιμίᾳ παρῆσχε τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ λέγεσθαι κοινὰ τὰ τῶν φίλων, ἔδωκε τῷ βίῳ. ἔ δὴ πρὸς τὰ χεῖμαλα μόνον· ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν φίλων, καὶ τῆς φρονήσεως κοινωνίαν. ὡς ὅσα μὲν εὖρες αὐτὸς, ἔδεν ἔλαττον ταῦτα τῶν πεισθέντων ἐσὶν· ὅσα δὲ τῶν σῶν ὑπεκρινάμην, τῶν αὐτῶν εἰκότως τοῖσιν μελέχεις. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀπίερος μάλλον ἀνὸς φαίνηται, θαλέρου προσήκει· καὶ τοῖς βασιάνοις ἔδεν ἔσαι πλέον ἐκ τῶν λόγων.

Ἡμῖν δὲ ἐπανιτέον ἐπὶ τῷ Ἀφρικανῶν καὶ τῷ Λαίλιον. ἐπειδὴ γὰρ ἀνή-
ρησεν μὲν ἡ Καρχηδῶν, καὶ τὰ περὶ
τὴν Λιβύην ἅπαντα τῷ Ῥώμης ἐγεγόνη
καὶ δὲ λα· πέμπει μὲν Ἀφρικανὸς τὸ
Λαίλιον. ἀνήγειρ δὲ ἐκείνῳ, εὐαγ-
γέλια τῇ πατρίδι φέρων. καὶ ὁ Ση-
πίων ἡχθερ μὲν ἀπολειπομένους τῶν
φίλων· ἔ μὴν ἀπαραμύθητον αὐτῷ τὸ
πάθος ὡσερ. καὶ τῷ Λαίλιον δὲ δυ-
σχεραίνεν εἰσὸς, ἐπειδὴ μόνῳ ἀνήγε-
ρ. ἔ μὴν ἀφόρητον ἐποιεῖτ τὴν συμ-
φορὰν. ἐπλή καὶ Κάτων ἀπολιπῶν
οἴκοι τῶν αὐτῶν συνήθειος· καὶ Πυθαγό-
ρας εἰς Αἴγυπτον· καὶ Πλάτων· καὶ
Δημόκριτος, ἔδεν ἀπολαβόντες
κοινωνῶν τῶν ὁδῶν· καὶ τοὶ πολλοὶ οἴκοι
τῶν Φιλάτων ἀπολιμπάνοντες. Ἐ-
τραλεύσατ καὶ Περικλῆς ἐπὶ τὴν Σά-
μον, ἐκ ἄγων τῷ Ἀναξαγόραν· καὶ
τὴν Εὐβοίαν παρεσήσατο, ταῖς μὲν ἐ-
κείνης βελαῖς· ἐπεπαίδευτο γὰρ ὑπὸ
ἐκείνης· τὸ σῶμα δὲ ἐκ ἐφελκόμενος,
ὡσπερ ἄλλό τι τῶν ἀναγκαίων, πρὸς

τὰς μάχας. καὶ τοὶ δὲ τῶν ἀνοίων, Α
 Φασίν, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς τὸν διδάσκαλον
 ἀπέσπασαν συνουσίας. ἀλλ' ἔφερον, ὡς
 ἔ. ἀνοίαν ἀνὴρ ἔμφρων, τὴν ἀνοίαν δὲ αὐτῶν
 πολλῶν ἐγκρατῶς καὶ πράως. καὶ γὰρ
 [ἀνάγκη] τῆ παλίδι καθάπερ μηρὶ
 δικαίως μὲν ἔ, χαλεπῶς δέ. ὁμῶς ἔ-
 χεσθὲν πρὸς τὴν συνουσίαν αὐτῶν, ἔ-
 κειν ὡς τοὺς χεῖρας· ταῦτα ὡς εἰκὸς λο-
 γιζόμενοι. ἀκέρει δὲ χεῖρ τῶν ἐξῆς,
 ὡς τῶν Περικλέους αὐτῶν. ἐμοὶ πόλις
 μὲν ἐστὶ καὶ πατρίς, ὁ κόσμος δὲ καὶ φίλοι
 θεοὶ, καὶ δαίμονες, καὶ πάντες ὅσοι, καὶ ὅ-
 πῃ σπευδαῖοι. χεῖρ δὲ καὶ ἔ γεγόνα-
 μεν τιμᾶν, ἐπειδὴ τῶν θεῶν ἐστὶ νό-
 μος καὶ πείθεσθαι γε οἷς ἂν ἐπιτάτ-
 τη, καὶ μὴ βιάζεσθαι, μηδὲ ὁ Φησὶν ἢ
 παρομῖα, πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἀ-
 παραίτητον γὰρ ἐστὶ τὸ λεγόμενον, ζυ-
 γὸν δὲ ἀνάγκης. ἔ μὴν ὀδυρτέον, ἔ δὲ
 θρηνητέον ἐφ' οἷς ἐπιτάττει τραχύτε-
 ρον· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα λογισέον αὐτό-
 νῦν ἀπαλλάττεσθαι τὴν Ἀναξαγόραν
 ἐκ ὄψου. ἀφ' ἡμῶν κελεύει· καὶ τὸ ἀριστον τῶν ἐ-
 τάρων ἐκ ὄψου μεθα. δι' ὃν ἠχθόμενον
 μὲν τῆ νυκτὶ, ὅτι μοι τὸ φίλον ἐκ ἐ-
 δείκνυεν· ἡμέρα δὲ καὶ ἡλίῳ χάριν ἠ-
 πισάμην, ὅτι μοι παρεῖχεν ὄραν, ὃν
 μάλιτα ἦραν. ἀλλ' εἰ μὲν ὀμμάτα σοι
 δέδωκεν ἢ φύσις, ὡ Περικλεις, μόνον
 ὡσπερ τοῖς ὄρσι, ἔδὲν ἀπεικός ἐστὶ
 σε διαφερόντως ἀχθεσθαι. εἰ δὲ σοι
 ψυχὴν ἐνέπνευσε, καὶ νῦν ἐνήκεν· ὅφ'
 ἔ τὰ μὲν πολλὰ τῶν γεγενημένων, καί-
 περ ἔ παρόντα, νῦν ὄρας διὰ τῆς μνή-
 μης· πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἐσομένων ὁ λο-
 γισμὸς ἀνευρίσκων ὡσπερ ὀμμασιν
 ὄραν προσβάλλει τῶν· καὶ τῶν ἐνε-
 σῶτων ἔ τὰ πρὸ τῶν ὀμμάτων ἢ φαν-
 τασία μόνον ἀπολυτῆμένη, δίδωσιν
 αὐτῶ κρῖνειν καὶ καθορᾶν· ἀλλὰ καὶ τὰ
 πόρρω μυριάσι σταδίων ἀπωκισμένα

A vexit. Quanquam fertur, Athenienses in-
 vitum Periclem a præceptoris sui consuetu-
 dine distraxisse. Verum ille, utpote vir pru-
 dens, civium suorum ignorationem tem-
 peranter ac moderate tulit. Etenim patriæ,
 sicuti quam matri, etsi præter jus, moleste
 nihilominus hanc illorum consuetudinem
 ferenti, parendum putabat, ac secum ejus-
 modi aliquid cogitabat: (hæc enim tan-
 quam a Pericle dicta, paululum audienda
 sunt) Mihi vero patria est, aiebat, mundus
 universus: amici, Dii ac daemones, & om-
 nes quotcunque & ubicunque sunt boni.
 Verumtamen & ei loco, ubi primum nati
 sumus, habendus est honor: quoniam ita
 divina lex præcipit: & quicquid imperave-
 rit, obtemperandum illi est, neque vis in-
 ferenda, nec, ut proverbio tritum est, con-
 tra stimulos calcitrandum: siquidem ne-
 cessitatis est, ut ajunt, inexorable jugum.
 Sed nequaquam ingemiscendum est, ac lu-
 gendum, etiam cum asperiora quædam im-
 perat: & res ipsa potius per sese ponderan-
 da. Nunc quidem digredi a nobis Ana-
 xagoram jubet: ut ne amicorum columen
 amplius videamus; propter quem & nocti
 succensebam, quod amicum oculis meis
 subtraheret; & diei Solique gratias agebam,
 quod illum mihi intuendum daret, quem
 amabam maxime. Verum si tibi tales o-
 culos natura largita est, ô Pericles, quales
 avibus, nihil mirum vehementiori te mœ-
 rore confici. Sin & tibi animam indidit,
 & mentem inseruit, cujus beneficio cum
 permulta, quæ jam facta sunt, etiam absen-
 tia, memoria modo perspicias; tum futura
 pleraque ratio ipsa a se inventa menti ob-
 jicit: ac phantasie vis rerum, quæ in præ-
 senti tempore sunt, non earum modo quæ
 subjectæ sunt oculis, imagines informans
 judicandas ac discernendas illi subjicit; sed
 eas quoque, quæ procul ac longo inter-
 vallo

vallo distitæ sunt, iis ipsis quæ ante pedes, ut ajunt, & ob oculos positæ sunt, evidentius ostendit: quid attinet angi animo, ac tantopere cruciari? Ac ne citra auctoritatem dici ista videantur; scitum illud Siculi scriptoris: *Mens videt, & mens audit.* Quæ quidem tam acri tamque admirabili celeritate prædita est, ut cum Homerus cujuspiam Deorum incredibilem in eundo velocitatem exprimit, ita loquatur:

Utque viri quoties mens emicat.

Hujus beneficio Athenis illum, qui in Ionia sit, facillime videbis; facillime item e Galliis eum, qui in Illyrico, vel Thracia versetur, aut qui in Gallia sit, e Thracia, vel Illyrico. Non enim uti plantæ, cum ex nativo solo transferuntur, si tempestatum contraria sit utrobique ratio, conservari nequeunt; ita etiam homines, cum loco migrant, vel corrumpuntur penitus, vel mores immutant, & ab iis, quæ recte a se fuerant decreta, dimoventur. Quapropter nec de benevolentia par est decedere aliquid, si non vehementius etiam amare oporteat. Etenim satietatis lascivia comes est; indigentia amor. Hoc igitur pacto meliore etiam in statu nostræ res erunt, cum mutuam erga nos benevolentiam augebimus, & in animis nostris invicem nos, simulacrorum instar, erectos & constitutos habebimus. Et nunc ego Anaxagoram, nunc me ille contuebitur; sed & ambos videre nos mutuo nihil prohibet: non dico carunculam istam, ac nervos, aut vultus effigiem & pectoris similitudinem ad archetypum corporis effictam; (quanquam nihil fortassis obstat, quo minus istud animis nostris occurrat) sed in virtutem, & actiones ipsas, atque sermones, & colloquia, congressusque, qui inter nos sæpius intercesserunt: cum disciplinas & justitiam, ac mentem illam, quæ mortalia simul & humana moderatur, non imperite collaudabamus; ac de republica, le-

τῶν λεγομένων παρὰ πόδα, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν δεικνυσιν ἐναργέστερον, τί χρὴ τοσούτον ἀνιᾶσθαι, καὶ σχετλίως φέρειν; Ὅτι δὲ ἐκ ἀμάρτυρος ὁ λόγος ἐσὶ μοι, νῆς ὀρῆ καὶ νῆς ἀκέρως φησὶ ὁ Σικελιώτης· ἔτως ὁξὺ χρεῖμα καὶ τάχῃ χρώμενος ἀμηχανῶ, ὡς ὅταν τινὰ δαμόνων Ὀμηρὸς ἐθέλη κεχρημένον ἀπίσω πορείας ἐπιδείξαι τάχῃ,

Ὡς δ' ὅτ' ἀνάξην νότον ἀνέρος,

φησὶ τῆσσι τοι χρώμενος, ῥᾶστα μὲν Ἀθήνηθεν ὄψῃ τ' ἐν Ἰωνίᾳ· ῥᾶστα δὲ ἐν Κελτῶν τ' ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Θράκη καὶ τ' ἐν Κελτοῖς ἐν Θράκης καὶ Ἰλλυριῶν. Καὶ γὰρ ἔδὲ ὡς περ τοῖς φυτοῖς ἐκ ἐνὶ σώζεσθαι τὴν συνήθη χώραν μεταβάλλουσι, ὅταν ἢ τ' ὠρῶν ἢ κρᾶσις ἐναντία, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνει τόπον ἐκ τόπου μεταβάλλουσι, ἢ διαφθείρεσθαι παντελῶς, ἢ τ' τρόπον ἀμείβεσθαι, καὶ μεταλίθεσθαι, περὶ ὧν ὀρθῶς πρόσθεν ἐγνώκεσαν. Οὐκ ἔν δὲ τὴν εὐνοίαν ἀμδλυτέρα ἔχειν εἰκός· εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἀγαπᾶν καὶ σέβειν. Ἐπεὶ γὰρ ὕδρις μὲν κόρω ἔρωσ δὲ ἐνδεία. καὶ ταύτῃ τοῖνυν ἔξομεν βέλτιον, ἐπιπενομένης ἡμῖν τῆς πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας καθεξέσομεν τε ἀλλήλους ἐν ταῖς ἑαυτῶν διανοίαις ἰδρυμένους ὡς περ ἀγάλματα. Καὶ νῦν μὲν ἐγὼ τὸν Ἀναξαγόραν αὐθις δὲ ἐκείνῳ ὄψεσθαι με. καὶ λυφ δὲ ἔδὲν καὶ ἅμα βλέπειν ἀλλήλους· ἐχὶ σαρκία, καὶ νεῦρα, καὶ μορφῆς τύπωμα. σέβων τε ἐξείκασμα πρὸς ἀρχέτυπον σώματι. καὶ τοι καὶ τῶν κωλύφ τυχόν ἔδὲν ταῖς διανοίαις ἡμῶν ἐμφάνεσθαι. ἀλλ' εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὰς λόγους, καὶ τὰς ὁμιλίας, καὶ τὰς ἐνλεύξεις, ἃς πολλάκις ἐποίησάμεθα μετ' ἀλλήλων· ἐκ ἀμύσως ὑμνῶντες παιδείαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ τ' ἐπιπροπέουσι νῦν τὰ θνητὰ καὶ τὰ ἀνθρώπινα· καὶ περὶ πολιτείας, καὶ νόμων,

Homer.
Iliad. O.
v. 80.

νόμων, καὶ τρόπων ἀρετῆς, καὶ χρη-
 σῶν ἐπιηδευμάτων διεξιόντες, ὅσα γε
 ἡμῖν ἐν καιρῷ τῶν μεμνημένοις.
 Ταῦτα ἐννοῦντες, τῆτοις " σρεφόμε-
 νοι τοῖς εἰδώλοις, τυχὸν ἐκ ὀνείρων
 νυκτεριῶν ἰνδάλασι προσέξομεν. ἔ-
 δὲ κενὰ καὶ μάταια προσβάλλει τῶν νῶ
 τὰ Φανιάσματα πονηρῶς ὑπὸ τῆ ἔσω-
 μαλῆ κρείσεως ἀόθησις διακειμένη.
 ἔδὲ γὰρ αὐτὴν παραληφόμεθα τὴν
 ἀόθησις ὑπεργεῖν ἡμῖν, καὶ ὑπηρε-
 τεῖσθαι. ἀλλ' ἀποφυγῶν αὐτὴν ὁ νῆς, B
 ἐμμελεῖσθαι τῆτοις, πρὸς κατανόησις,
 καὶ συνεθισμὸν τῆ ἀσωμάτων διεγει-
 ρόμενῶ. νῶ γὰρ δὴ καὶ τῶ κρείττονι
 σιώεσμεν. καὶ τὰ τὴν ἀόθησις ἀπο-
 φυγόντα, καὶ διεσηκότα πῶ τόπω.
 μᾶλλον δὲ ἔδὲ δεόμενα τόπω, ὄραν τε
 καὶ αἰρεῖν πεφύκαμεν, ὅσοις ἀ-
 ξίως βεδίωται τῆς τοιαύτης θεάς,
 ἐννοῦντες αὐτὴν καὶ συναπλό-
 μενοι.

Ἀλλ' ὁ μὲν Περικλῆς, ἄτε δὴ με-
 γαλόφρων ἀνὴρ, καὶ τραφεῖς ἐλεύθε-
 ρῶ ἐν ἐλευθέρῃ τῆ πόλει, ὑψηλο-
 τῆροις ἐψυχαγωγῆ λόγοις αὐτόν. Ἐ-
Μακ 5, 304 γὰρ δὲ γεγονώς ἐκ τῶτων, οἷοι νῦν
 11. 191 βροτοῖ εἰσι, ἀνδρωπικώτεροις ἐμαυτὸν
 θέλω, καὶ παρὰ γὰρ λόγοις. καὶ τὸ
 λῖαν πικρὸν ἀφαιρῶ τῆ λύπης. πρὸς
 ἕκαστον τῶν ἀεί μοι προσπιπλόντων
 ἀπὸ τῆ πράγμαλῆ δυσχερῶν τε καὶ
 ἀτόπων Φανιασμάτων, ἐφαρμόζειν D
 τινὰ παραμυθίαν πειρώμεν. ὡς-
 περ ἐπωδὴν θηρίσ δήγμαλι δάκνον-
 τῶ αὐτὴν ἔσω τὴν καρδίαν ἡμῶν, καὶ
 τὰς φρένας. Ἐκεῖνό τοι πρῶτόν ἐσί
 μοι τῆ Φαινομένων δυσχερῶν. νῦν ἐγὼ
 μόνῶ ἀπολελείψομαι καθαρᾶς ἐν-
 δεῆς ὀμιλίας, καὶ ἐλευθέρως ἐντεύξε-
 ῶς. ἔ γὰρ ἐσί μοι τέως ὅτω διαλέξο-
 μαί θάρρων ὀμοίως. Πότερον ἐν ἔδ'
 ἐμαυτῶ διαλέγεσθαι ῥαδίον ἐσί μοι;
 ἀλλ' ἀφαιρήσεταιί με τις καὶ τὴν ἐν-

gibus, morum virtute, & honestis studiis ea
 invicem conferebamus, quæ tum præsens
 nobis memoria suppeditabat. Hæc animo
 cogitantes, & iisce nos simulacris pascentes,
 nocturnas somniorum imagines non mul-
 tum fortasse curabimus; neque sensus ipse
 male ex temperie corporis affectus *vanas*
 & inanes menti species objiciet. Non e-
 nim sensum ad hoc officii ministeriique ge-
 nus assumemus: quin eo devitato, mens
 nostra illis tractandis ac meditandis nava-
 bit operam, seque hoc pacto ad rerum cor-
 poris expertium comprehensionem ac con-
 suetudinem excitabit: siquidem mente cum
 Deo ipso versamur, & ea, quæ sensum ef-
 fugiunt, quæque locorum intervallo dis-
 juncta sunt, imo quæ ne loco quidem in-
 digent, intueri & capere natura possumus;
 & quicumque tali se contemplatione di-
 gnos vitæ genere ipso præstiterunt, illam
 concipiunt animo, & cum Deo junguntur.

C Verum Pericles, tanquam excelsa qua-
 dam mente præditus, & liber in libera ci-
 vitate nutritus, magnificentioribus se ser-
 monibus oblectabat. Ego vero iis natus
 hominibus, *quales sunt modo mortales*; hu-
 maniores ad mulcendum & fovendum ani-
 mum meum, atque ad mitigandam dolo-
 ris acerbitem sermones adhibeo, in id in-
 tentus, ut ad singulas, quæ mihi ex illa re
 importunæ ac molestæ accidunt, cogitatio-
 nes ac species solatium aliquod accommo-
 dem, ac velut incantationem adversus be-
 stia morsum comparatam, quæ cordi ipsi in-
 tus & præcordiis dentem infigit. Quam-
 obrem prima hæc est molestiarum omni-
 um mearum, quod solus deinceps ego re-
 linquar, sincera consuetudine ac libertatis
 pleno colloquio destitutus. Nam nemo
 est amplius, quo cum peræque fidenter
 audacterque sermones conferam. Atenim
 nonne mecum ipse confabulari facile pos-
 sum? aut vel ipsam cogitationem mihi ali-
 quis

quis excutiet, & alia, quam quæ ipse velim, animo pertractare & in pretio habere compellet? an hoc potius perinde est, ac si quis in aqua scribat, aut lapidem coquat, aut volatus avium vestigia scrutetur? Igitur, quod ista nullus nobis potest eripere, ipsi invicem quodammodo versabimur: forsitan & Deus interim melius aliquid suggeret. Neque enim fieri potest, ut is, qui se divino numini permiserit, neglectui prorsus habeatur, penitusque deseratur. Imo vero sua illum manu protegit Deus, audaciam ingenerat, robur inspirat, tum & quæ agenda sunt animo illius objicit, & ab iis quæ agenda non sunt abducit. Nam & Socratem vox quædam divina comitabatur, agere prohibens quicquid opus facto non erat. De Achille vero ita scribit Homerus: *Huic mentem dedit*: quibus verbis ostendit, cogitationes a Deo nostras excitari, quando mens ad seipsam conversa secum ipsa primum, & cum Deo per se solam consuetudinem habet, & a nullo distinctur. Etenim nec auditu mens opus habet ad discendum, nec voce Deus ad ea docenda, quæ interest cognoscere; sed sine ullo sensus officio mens ipsa divini numinis particeps efficitur. Quod quemadmodum fiat, non vacat modo persequi: fieri id quidem manifesti sunt certique testes, non ignobiles quidam, & in Megarensium sorte numerandi; sed qui primas nomine sapientia tulerunt. Quæ cum ita sint, ut affuturum nobis omnino Deum, & nos ipsos mutua consuetudine fruituros esse, spem haud dubiam habeamus; nimius ille temperandus est dolor. Etenim Ulysses illum, qui septem totos annos in illo velut insulæ carcere detentus, ideo lamentabatur, ita ob reliquam ejus fortitudinem prædico, ut de luctu illo gemituque non laudem. Quid enim prode-

νοιαν, καὶ προσωαγνάσῃ νοεῖν ἕτερα, καὶ θαυμάζειν παρ' ἂ βέλομαι. ἢ τῶν μὲν ἐστὶ ἤδη καὶ προσόμοιον τῶν γράφειν ἐφ' ὕδατος, καὶ τὸ λίθον ἔψειν, καὶ τῶν ὀρνίθων ἐρευνᾶν ἰχνη εὐπλήσεως; οὐκ ἔστιν ἐπειδὴ τῶν ὑμᾶς εὐδεις ἀφαιρέται, σωεσόμεθα δὴ περθεύειν αὐτοῖς πως ἐαυτοῖς. ἴσως δὲ καὶ ὁ δαίμων ὑποθήσεται, τι χρηστόν. Οὐ γὰρ εἰκὸς ἄνδρα ἐαυτὸν ἐπιβρέψαντα τῶν κρείττωνι παντάπασιν ἀμεληθῆναι, καὶ κατὰ λειψθῆναι παντελῶς ἔρημον. ἀλλ' αὐτῶ καὶ ὁ θεὸς χεῖρα ἐστὶν ὑπερέσχε, καὶ θάρσυνον δίδωσι, καὶ μὲν ἐμπνέει, καὶ τὰ πρακτέα τίθησιν ἐπὶ νῆσιν, καὶ τὸ μὴ πρακτέων ἀφίστησιν. Εἶπετό τοι καὶ Σωκράτης δαίμονια φωνή, κωλύσασα πράττειν ὅσα μὴ χρεῶν ἦν. Φησὶ δὲ καὶ Ὅμηρος ὑπὲρ Ἀχιλλέως: " τῶν ᾧ ἐπὶ φρεσὶ θῆκεν. ὡς τῶν θεῶν καὶ τὰς ἐννοίας ἡμῶν ἐγείροντες, ὅταν ἐπιβρέψας ὁ νῆς εἰς ἑαυτὸν αὐτῶν τε πρότερον ξυγγένηται, καὶ τῶν θεῶν δὲ ἑαυτῶν μόνον, κωλυόμενοι ὑπὲρ εὐδενός. Οὐδὲ γὰρ ἀκοῆς ὁ νῆς δέεται πρὸς τὸ μαθεῖν: ἔτε μὲν ὁ θεὸς φωνῆς, πρὸς τὸ διδάσκειν τὰ δέοντα: ἀλλ' ἀσθησεως ἔξω πάσης, ἀπὸ τῶν κρείττωνων ἢ μετὰ σία γίνεσθαι τῶν. τίνα μὲν τρόπον, καὶ ὅπως, εὐσκολῆ νῦν ἐπεξέειπα: τὸ δ' ὅτι γίνεσθαι, δῆλοι καὶ σαφείς οἱ μάρτυρες, οὐκ ἀδοξοί τινες, εὐδ' ἐν τῇ Μεγαρέων ἀξιοὶ τὰ τέλει δαμερῖδι: ἀλλὰ τῶν ἀπενεγχαμένων ἐπὶ σοφία τὰ πρῶτα. Οὐκ ἔστιν ἐπειδὴ χρὴ προσδοκᾶν, καὶ θεὸν ἡμῶν παρέσσεσθαι πάντως, καὶ ἡμᾶς αὐτῶν αὐτοῖς συνέσεσθαι, τὸ λίαν δυσχερὲς ἀφαιρέσειν ἐς τῆς λύπης. ἐπεὶ καὶ τὸ Ὀδυσσεῖα μόνον ἐν τῇ νήσῳ καθειργμένον ἐπὶ τῶν πάντας ἐνιαυτῶν, εἶτ' ὀδυρόμενον, τῆς μὲν ἀλλῆς ἐπαμῶν καρτερίας τῶν θεῶν δὲ οὐκ ἀγαμαί. τί γὰρ ὀφείλει; " τῶν τῶν ἔτι Odyss. E. v. 84.

ἰχθυόεντα δέρεσθαι, καὶ λείβειν δάκρυα; Τὸ δὲ μὴ πρόεσθαι, μήδ' ἀπαγορεῦσαι πρὸς τὴν τύχην, ἀλλ' ἀνδρα μέχρ' ἐσχάτων γενέσθαι Φόνων καὶ κινδύων, τῶν ἔμοιγε Φαινέται μείζον ἢ κατὰ ἀνθρώπων. ἔδ' ἡ δίκαιον ἐπαρνεῖν μὲν αὐτῶν, μὴ μιμῆσθαι δὲ, μηδὲ νομίζειν ὡς ἐκείνοις μὲν ὁ θεὸς προθύμως σιωελάμβανε, τῶν δὲ νῦν περιόψεαι ἀρετῆς ὁρῶν ἀντιποισμένους. δι' ἣν, εἴπερ ἄρα, κακίοις ἔχαίρει. ἔγ' γὰρ διὰ τὸ καλῶν τῶν σώματων ἐπεὶ τοι τὸ Νιρέα μᾶλλον ἐχρῆν ἀγαπᾶσθαι. ἔδ' ἐπὶ τὴν ἰσχυρὰ ἀπείρω γὰρ [ὡς] οἱ Λαεφυγόνες καὶ Κύκλωπες, ἦσαν αὐτῶν κρείττους. ἔδ' ἐπὶ τὸ πλεονέκτημα γὰρ ἂν ἔμεινεν ἀπόρρητος Τροία. Τί δὲ δεῖ πράγματα ἔχειν αὐτὸν ἐπιζητῶντα τὴν αἰτίαν, δι' ἣν Ὀδυσσεὺς Φησὶν ὁ ποιητῆς Θεοφιλῆ, αὐτῶν γε ἕξον ἀκρίβει;

Odyss. N. V. 332. Ὀυβενὴ ἐπήτης ἐστί, καὶ ἀγχίνοος, καὶ ἐχέφρων.

Δῆλον ἔν ὡς εἴπερ ἡμῖν ταῦτα προσγένοιτο, τὸ κρείττον ἐκ ἐλλείψεως τὰ παρ' ἑαυτῶν. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ δοθέντα πάλαι πολὲ Λακεδαιμονίοις χρησμον καλέμενός τε καὶ ἀκλήτῳ ὁ θεὸς παρέσαι.

Τῶντοις ἐμαυτὸν ψυχαγωγῆσας, ἐπ' ἐκείνο τὸ μέγ' ἀπειμι πάλιν, ὅδοκεῖ τῇ μὲν ἀληθείᾳ μικρὸν εἶναι, πρὸς δόξαν δὲ ὅμως ἐκ ἀγεννῆς. Ὀμήρου τὰ Φασὶ δεῖσθαι καὶ τὸ Ἀλέξανδρον ἔδ' ἡ πρὸς σιωόντος, ἀλλὰ κηρύττοντες, ὡς περ Ἀχιλλεὺς, καὶ Πάτροκλον, καὶ Αἰάντας ἀμφω, καὶ τὸν Ἀντίλοχον. Ἀλλ' ὁ μὲν ὑπερορῶν αἰετῶν παρόντων ἐφιέμενός δὲ τῶν ἀπόντων, ἐκ ἡγάπα τῶν κατ' ἑαυτὸν, ἔδ' ἡρεῖτο τοῖς δοθείσι καὶ ἐ-

A rat piscosum ad pelagus aspicere, lacrymasque profundere? Cæterum non abjicere sese, neque ad tantam vim calamitatis animo deficere, sed ad extremas usque cades ac discrimina virum se præstare, majus id mihi, quam pro viribus humanis, videtur. Non est autem æquum laudare illos, nec imitari, aut in ea esse opinione, ut illis quidem libenter opitulatus sit Deus, hujus vero temporis homines neglecturus sit, quos quidem virtutis studiosos esse viderit, cujus gratia illis, si forte, delectabatur. Neque enim propter corporis pulchritudinem; alioqui magis amandus erat Nireus. Neque roboris causa; infinitis enim partibus robustiores erant illo Læstrygones & Cyclopes. Sed neque propter divitias; sic enim salva & integra Troia mansisset. Sed quid necesse est nos in inquirenda causa laborare, propter quam amicam Diis Ulysssem Homerus induxit, cum ab ipsomet illam audire possimus?

Quod prudens, astutusque sis, & solers.

Manifestum est igitur, si nobis ornamenta illa suppetant, divinum auxilium minime defuturum: quin potius secundum vetus illud Lacedæmoniis editum oraculum, aderit ipse seu vocatus seu non vocatus fuerit.

D His ego me solatus, ad eam partem rursus venio, quæ cum re ipsa exiguum aliquid esse videatur, opinione tamen hominum minime est contemnenda. Alexandrum ferunt Homerum sibi non tam amicam & sociam optasse, quam præconem; quemadmodum Achillem, & Patroclum, & Ajaces ambos, & Antiochum ille cantaverat. Verum iste semper præsentia fastidians, absentia desiderans, iis, quos ætate sua sortitus erat, contentus non fuit, neque in iis, quæ concessa fuerant, acquiescere potuit.

Qui

Qui si Homerum impetrasset, Apollinis A ipsius lyram fortasse cuperet, qua in Pelei nuptiis cecinisse dicitur; neque id Homericum ingenii commentum, sed rem gestam putasset illius versibus intextam: velut etiam istud:

Aurora luteo peplo prædita diffundebatur per omnem terram.

item: *Exiliit Titan.*

tum: *Creta jacet tellus.*

& id genus alia, quæ apud Poëtas leguntur: quæ perspicua sunt ac manifesta; cum partim hodieque perseverent, partim etiamnum fiant.

Verum utrum magnitudo virtutis, & affluentium bonorum copia nihilo inferior sapientia, ad tam immoderatam cupiditatem animum illius extulerit, ut majora reliquis omnibus exoptaret; an fortitudinis & audaciæ vis quædam incredibilis ad arrogantiam & insolentiam lapsa potius impulerit, considerandum iis in commune relinquitur, qui ipsum laudare aut vituperare velint: si hoc tamen posterius pertinere ad ipsum posse videatur. Nos vero presentibus perpetuo contenti, neque absentium cupidi, *acquiescentes*, quando nos præco prædicat, qui spectator & certaminum omnium socius fuerit ac particeps, [non] qui sermones admittat, ad gratiam odiumve *frustra* confictos. Porro satis habemus profiteri nostram amicitiam; in cæteris iis, qui initiantur a Pythagora, ero taciturnior. Hic vero subit illud communis sermone contritum: non te ad Illyrios solum, sed ad Thracas esse venturum, Græcosque populos, qui secundum mare illud habitant: inter quos cum natus atque educatus ipse sim, ingens mihi virorum illorum, & locorum, ac civitatum amor inhæsit, nec mediocris fortassis in illorum animis amor mei relictus est. Quibus te scio jucundissimum, ut vulgo ferunt, advenientem fore, ac dignam pro eo atque nos hic dereliqui-

περ ἔτυχεν Ὀμήρου, τὴν Ἀπόλλωνος ἴσως ἂν ἐπόθησε λύραν, ἢ τοῖς Πηλέως ἐκεῖν ἐφύμνησε γάμοις: ἔτι δὲ τῆς Ὀμήρου σωέσεως τὸ πλάσμα νομίσας: ἀλλ' ἀληθές ἔργον ἐνυφανθέν τοῖς ἔπεσι ὥσπερ, οἶμαι τὸ,

Ἦώς μὲν κροκόπεπλον ἐκίδνατ' πα-

Iliad. 9. V. 1.

σαν ἐπ' αἶαν.

καὶ, Ἡέλιος δ' ἀνόρρασε.

καὶ, Κρήτη τίς γαῖ' ἐσί.

καὶ ὅσα τοιαῦτά φασιν οἱ ποιηταί, δῆλα καὶ ἐναργῆ τὰ μὲν ὄντα καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι, τὰ δὲ γιγνώμενα.

Ἀλλὰ τὸ μὲν, εἴτε μέγεθος ἀρετῆς ὑπάρχον, καὶ τὸ προσόντων ἀγαθῶν ἔδαμῶς ἐλάττων σύλλεσις, εἰς τοσαύτην ἐπιθυμίαν τὴν ψυχὴν ἐξῆγεν, ὥστε μείζονων ἢ κατὰ τὰς ἄλλας, " εἴθ' ὑπερβολὴ τῆς ἀνδρείας καὶ θάρρους εἰς ἀλαζονείαν ῥέπυσσα, καὶ πρὸς ἀθάδειαν βλέπυσσα, ἀφείδω σιοπέω ἐν κοινῷ τοῖς βελομένοις ἐπαρνεῖν ἢ

Deest ἰ-
εἰ γὰρ, vel simi-
le quip-
piam.

ψέγειν αὐτόν: εἴ τις ἄρα καὶ ταύτης ὑπολαμβάνει τῆς μερίδος προσήκειν ἐκεῖνω. Ἡμεῖς δὲ τοῖς παρῶσι ἀγαπῶντες αἰεὶ, καὶ τῶν ἀπόντων ἠκιστα μέλαποιόμενοι, σέβγομενοι, ὁπόταν ὁ κῆρυξ ἐπαρῆ θεαλῆς τε, καὶ σωμαγωνιστῆς πάντων γεγονώς, μὴ τὰς λόγους παραδεξάμεν εἰς χάριν, καὶ ἀπέχθειαν εἰκῆ πεπλασμένους: ἀρκεῖ δὲ ἡμῖν, καὶ φίλον ὁμολογεῖν μόνον: ἐς δὲ τὰ ἄλλα σιωπηλότερος ὢν καὶ τῶν Πυθαγόρα τελεθέντων.

Ἐνλαῦθα ὑπέρχεσθαι μοι καὶ τὸ θρυλλόμενον ὡς ἔτι εἰς Ἰλλυρίους μόνον, ἀλλὰ καὶ Θρακίας ἀφίξῃ καὶ τὰς περὶ τὴν θάλατταν ἐκείνην οἰκῆντας Ἑλλήνας: ἐν οἷς γενομένα μοι καὶ τραφέντι πολὺς ἐντέτηκεν ἔργως ἀνδρῶν τε, καὶ χωρίων, καὶ πόλεων. ἴσως δὲ ἔφαυλος ἔδὲ ἐκείνων ταῖς ψυχαῖς ἀπολέλειπται ἔργως ἡμῶν. οἷς ἔδ' οἶδ' ὅτι, τὸ λεγόμενον, ἀσπάσι ἐλθῶν ἂν γένοιο, δίκαιον ἀμοιβὴν ἀντιδίδως

τιδιδες αὐτοῖς ὑπὲρ ὧν ἡμᾶς ἀπολέ-
 λοιπας ἐνθάδε. Καὶ τῶν μὲν ἔχ' ὡς
 εὐχόμεν. ἐπεὶ τό γε ἰέναι πρὸς ἡ-
 μᾶς τὴν ἀδύην ταχέως, ἀμεινον. ἀλλ'
 ὡς εἰ γένοιτο, καὶ πρὸς τῶν ἔξω, ἐκ ἀ-
 πορραθυμότητος ἔδὲ ἀψυχαγωγότητος
 ἐννοῶ· συγχαίρων ἐκείνοις ὅτι σε παρ'
 ἡμῶν ὄψοντα. Κελλοῖς γὰρ ἐμαυτὸν
 ἤδη διὰ σε στυλάτω, ἄνδρα εἰς τὰς
 πρώτας Ἑλλήνων τελευτᾶ, καὶ κατ'
 εὐνομίαν, καὶ κατὰ ἀρετὴν τὴν ἄλλην,
 καὶ ῥητορείας ἀκρον, καὶ φιλοσοφίας ἐκ
 ἀπειρον· ἧς Ἑλληνες μόνοι τὰ κρᾶτιστα
 μελετηλήθασιν· λόγῳ τ' ἀληθές, ὡς-
 περ ἐν πέφυκε, θεοῦσαντες· ἐκ ἀ-
 πίσις μύθοις, ἔδὲ παραδόξῳ τερα-
 τεῖα προσέχειν ἡμᾶς, ὡς περ οἱ πολ-
 λοι τῶν βαρβάρων, ἐάσαντες. ἀλλὰ καὶ
 τῶν μὲν ὅπως ποτὲ ἔχῃ, τανῦν ἀφεί-
 θω. Σὲ δὲ· προπέμπειν ἤδη γὰρ ἄξι-
 ον μετ' εὐφροσύνης· ἄγοι μὲν ὁ θεὸς
 εὐμενής, ὅπως ποτὲ ἂν δέη πορεύε-
 σθαι· ξένι δὲ ὑποδέχοιτο, καὶ φί-
 λι εὖνευ· ἄγων τε διὰ γῆς ἀσφα-
 λῶς. καὶ εἰ πλεῖν δέοι, φορηνύσθω
 τὰ κύματα. πᾶσι δὲ φανείη φίλ^{ος}
 καὶ τίμι^{ος}· ἠδὺς μὲν προσίων, ἀλγει-
 νὸς δὲ ἀπολείπων αὐτῆς. ζέργων δὲ ἡ-
 μᾶς, ἠκιστα ποθήσαιοι ἀνδρὸς ἑτέρου, καὶ
 φίλου πιστῆς κοινωνίαν. εὐμενῆ δὲ καὶ τὴν
 αὐτοκράτορά σοι θεὸς ἀποφίηναι· καὶ
 τὰ ἄλλα πάντα κατὰ νῆν διδοίη. καὶ
 τὴν οἴκαδε παρ' ἡμᾶς πορείαν ἀσφαλῆ
 παρασκευάσοι καὶ ταχέϊαν· ταῦτά
 σοι μετὰ τῶν καλῶν καγαθῶν ἀνδρῶν
 συνεύχομαι· καὶ ἔτι πρὸς τῆτοις

A quisti vicem relaturum. Quod non eo di-
 co, ut id fieri cupiam; melius enim fece-
 ris, si ad nos eadem via quamprimum re-
 deas; sed illud maxime cogito, ut si tale
 quippiam acciderit, ad id ferendum non
 negligenter paratus sim, ac solatio omni de-
 stitutus: dum illis videlicet gratulor, quod
 te a nobis profectum videbunt. Etenim
 unum ego me de Gallis propter te facio,
 virum inter primos Græcorum utique cen-
 sendum, si iustitiam ac reliqua virtutum or-
 namenta spectes: tum dicendi facultate fa-
 cile principem, & Philosophiæ non igna-
 rum: in qua quod summum ac præcipuum
 est Græci persecuti sunt. Qui quidem ra-
 tione veritatem, ut ejus natura postulat, in-
 dagarunt; neque nos incredilibus quibus-
 dam fabulis & absurdis præstigiis aures ac-
 commodare passi sunt. Sed hæc quoquo
 modo sese habeant, in præsentia prætermi-
 tantur. Te vero (jam enim cum fausta
 precatatione tempus est dimittere) favens ac
 benevolus Deus, quocumque tibi erit ab-
 eundum, perducatur, & advenientem Hospi-
 talis atque amicitia ille præses excipiat: ac
 sive terra iter est, tutum hoc tibi præbeat;
 sive navigatione opus habes, maris tibi flu-
 ctus sternantur; omnibus deinde ad quos
 accedes, carus sis & magni apud illos ha-
 bearis; ut & adventus ipsis tuis voluptatem,
 & mœrorem discessus afferat. Tum ut nos
 amare pergens, nequaquam alterius viri ac
 fidelis amici societatem desideres. Ad hæc,
 Imperatoris tibi animum Deus adjungat:
 cætera item omnia ex animi sententia tri-
 buat: nec non domum ad nos reditum tu-
 tum ac celerem concedat. Hæc cum pro-
 bis honestisque viris tibi communiter pre-
 cor. Denique

Vale, & multum gaude. Dii vero tibi
 fausta concedant,
 Redire domum, amicam in patriam.

Heine igitur hausit Pato-
 nius titulum προπέμ-
 τιλον.

Homer.
 Odyss. β.

Οὐλέ τε, καὶ μέγα χᾶρε· θεοὶ δὲ
 τοὶ ὄλβια δοῖεν.
 Νοσήσοι οἰκόνδε, φίλην ἐς πατρί-
 δα γαίαν.

Secundus apud Pato-
 nium in Odyss. β.
 quædam hæc poeta non in-
 dignus esse videtur, tam
 frustra cum in Thibet aut
 Odyss. β. qua nescis.

